

Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi

Zeitschrift für Forschungen zur deutschen Sprache und Kultur
The Journal of German Language and Culture Studies

Cilt 7 Sayı 1 Haziran 2025/ Volume 7 Issue 1 June 2025

Geliş Tarihi: 26.03.2025- Kabul Tarihi: 26.05.2025 /Submitted: 26.03.2025- Accepted: 26.05.2025

Doi: 10.55143/alkad.1666464

“Putti ve Güller Arasında – Tarihin Hafif Esintisi”*

Zwischen Putten und Rosen – ein Hauch von Geschichte

Yazan: Brigitte von HOLZING

Foto: Thomas RIEHLE

Çev.: Ali Osman ÖZTÜRK**

Öz¹

Brigitte von Holzing tarafından kaleme alınan “Putti ve güller arasında” başlıklı metin, Bollschweil'deki Holzing-Berstett Baronlarının malikânesinin tarihi ve kültürel önemini anlatmaktadır. “84 No'lu Ev” olarak bilinen ve Marie-Luise von Kaschnitz tarafından edebiyatta ölümsüzleştirilen bina, orta çağdan kalma hendekli bir kalenin kalıntıları üzerine inşa edilmiş 18. yüzyıldan kalma barok bir yapıdır. Makale, zengin Snewlinler ve gümüş madenleriyle olan bağlantılarından Köylü Savaşları sırasında kalenin yıkılmasına ve mülkün von Berstett ailesi de dahil olmak üzere çeşitli soylu ailelere geçmesine kadar buranın olaylı tarihine ışık tutuyor. General Max Reinhard Freiherr von Holzing ve onun soyundan gelenler gibi sakinlerin yaşam öykülerinin yanı sıra bahçenin ve çeşmenin gelişimi, mülkün kişisel ve tarihsel boyutuna dair bir fikir vermektedir. Metin, tarihi olayları, aile tarihini ve evin bir huzur ve gelenek mekânı olarak korunmasını etkileyici bir şekilde iç içe geçiriyor. Kaschnitz'in şiirsel bir çalışması metne eşlik ediyor ve mimari, doğa ve tarih arasındaki bağlantıyı vurguluyor. Açıklama, malikaneyi kültürel sürekliliğin ve tarihin korunmasının önemli bir kanıtı olarak gösteriyor.

Anahtar sözcükler: Marie-Luise von Kaschnitz, Bollschweil, Babaevi, Kültürel miras, Alman edebiyatı.

* Bu yazı, “Medela Pharma Verlag GmbH - Otto-Lilienthal-Str. 3 - 7835 Tenningen 3” adresli *Regio Magazin*’de (Jg. 6, Nr. 5, Mai 1989, s. 5-8) “Zwischen Putten und Rosen – ein Hauch von Geschichte” başlığı ile yayınlanmıştır. Çeviride, siyah-beyaz fotokopi olarak elimizde bulunan özgün metne ait fotoların yerine, çevirmenin (AOÖ) bizzat çektiği aynı temalı renkli fotolar kullanılmıştır. Ç.N.

** Çevirmen: Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi. e-posta: alozturk10@gmail.com, ORCID:0000-0003-2759-2096

¹ Türkçe ve İngilizce Öz/Abstract, çevirmen tarafından eklenmiştir.

Abstract/Zusammenfassung

The text 'Between putti and roses' by Brigitte von Holzing describes the historical and cultural significance of the manor house of the Barons von Holzing-Berstett in Bollschweil. The building, known as 'House No. 84' and immortalised in literature by Marie-Luise von Kaschnitz, is an 18th century baroque building constructed on the remains of a medieval moated castle. The article sheds light on the eventful history of the place, from the wealthy Snewlins and their connection to silver mines to the destruction of the castle during the Peasants' Wars and the passing of the property to various noble families, including the von Berstett family. The life stories of the residents, such as General Max Reinhard Freiherr von Holzing and his descendants, as well as the development of the garden and the fountain, provide an insight into the personal and historical dimension of the estate. The text impressively interweaves historical events, family history and the preservation of the house as a place of tranquillity and tradition. A poetic work by Kaschnitz accompanies the text and emphasises the connection between architecture, nature and history. The description shows the manor house as an important testimony to cultural continuity and the preservation of history.

Keywords: Marie-Luise von Kaschnitz, Bollschweil, Father's house, Cultural heritage, German literature.

Freiburg'dan Merzhausen ve Au üzerinden Hexental'e, Sölden'in yukarisından bir çam ormanı boyunca yürüyerek veya arabayla ilerlerseniz, sonunda bir vadi açılır: Ren ovası, Burgonya Kapısı ve uzakta maviye karışan Vosges Dağları önünüzde serilir. Arada, Kara Orman'ın son kıvrımları olarak Staufen Kalesi Dağı ve Ölberg bulunur. Bu dağların eteklerinde Bollschweil köyü yer alır.

Köyün batı çıkışında, kilisenin ve belediye binasının yanından geçerek kiraz ağaçları ve çam çitlerinin arasından ilerlediğinizde, sağınızda eski bir malikâne belirir. Burası, bir duvarla çevrili görkemli bir yapıdır. Duvarı takip ettiğinizde, kısa bir süre sonra beyaza boyanmış ahşap bir kapının önüne gelirsiniz. Mevsime göre ya taze yeşilliklerle ya da ateş rengi sonbahar yapraklarıyla kaplı bu kapının ardında, Freiherr von Holzing-Berstett ailesine ait mülk uzanır.

“84 Numara” olarak tanınan bu malikâne, bölgesel sınırların çok ötesinde ün kazanmıştır. Şair *Marie-Luise von Kaschnitz*, baba evini böyle adlandırmış ve hem bu eve hem de Bollschweil köyüne, ‘*Beschreibung eines Dorfes*’ [Bir Köyün Tasviri] adlı eserinde kalıcı bir anıt bırakmıştır. Teknik olarak bakıldığında bu yapı bir kale değil, bir “Herrenhaus” yani bir malikânedir. Sanat tarihi açısından ise, 18. yüzyıla ait Fransız tarzı bir barok mansard yapıdır. Bundan 500 yıl önce, tam olarak bugünkü alt bahçenin bulunduğu yerde, bir su şatosu bulunuyordu. Bahçeye, iki heybetli yaşlı ıhlamur ağacıyla çevrili taş bir merdivenden inerek ulaşılır. Günümüz karayolu, eskiden şatonun hendekleri olan ve duvarın kavisini takip ederek Möhlin Nehri'ne akan su yollarının üzerine inşa edilmiştir. Bu yol, titreşimleriyle eski duvarın zaman zaman (ve oldukça masraflı) çöküşlerine neden olmaktadır.

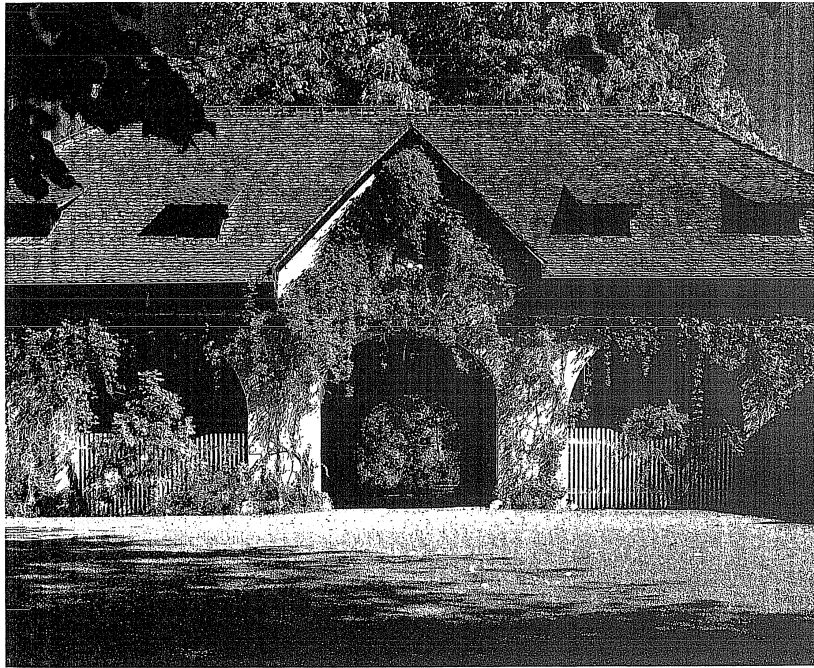
Bollschweil hakimiyeti” adı, tarihi kayıtlarda ilk kez 13. yüzyılda geçmektedir. O dönemlerde burası, Freiburglu soylu bir aile olan Snewlin-Bernlapp von Bolfwiler ailesinin kalesi olarak anılıyordu. Bu aile, sahip oldukları gümüş madenlerinden elde ettikleri büyük servetle giderek küstah ve saldırgan bir hale geldi. Sonunda Sölden ve St. Ulrich, Habsburg çift başlı kartalının himayesine sığınmak zorunda kaldı. 1524/25 Köylü Savaşları sırasında, Bollschweil su şatosu, yağmacı köylüler tarafından tamamen talan edilip yerle bir edildi. Yaklaşık 60 yıl önce, su boruları döşenirken eski şatonun temel kalıntılarına rastlandı.

19. yüzyılda Snewlin ailesi yok oldu. Bu aileden geriye yalnızca altı yaşında ölen bir Snewlin çocuğunun, şato avlusundaki bir duvara yerleştirilmiş mezar taşı kaldı. Yaklaşık 1830 yılında, ailenin son üyesi Bollschweil mülkünü büyük dükalık ailesine bırakarak 1837'deki ölümüne kadar Au'daki Cizvitler Şatosu'na yerleşti. Bu mülk, Alsace doğumlu Badisches Staatsminister (Baden Devleti Bakanı) *Reinhard Freiherr von Berstett*'e bir hediye olarak verildi. Kendisine büyük bir emeklilik maaşına ek olarak beş mülk bağışlanmıştı ve bunlardan biri Bollschweil'di. Böylesine cömert bağışlar çeşitli spekülasyonlara neden oldu. Büyük dükün mali kayıtlarında şu not yer almaktaydı: 'Büyük dükalık ailesine yaptığı paha biçilemez hizmetler için.'"

Bu hizmetler, esasen siyasi nitelikteydi. Reinhard von Berstett, 1815 Viyana Kongresi'nde büyük dükalığın çıkarlarını başarıyla savunmuştu. Ancak zamanla, Baron'un dönemin ünlü skandallarından biri olan 'Kaspar Hauser davası'na² karışmış olabileceği yönünde söylentiler dolaşmaya başladı. Bollschweil, bir sus payı mıydı? Bunu asla öğrenemeyeceğiz. Reinhard von Berstett'in torunu *Amelie*, büyük dükalığın baş seyisi *Adolf von Holzing* ile evlenince, aile 'Holzing-Berstett' soyadını kullanma hakkını kazandı ve mülk, bugünkü sahiplerinin ailesine geçti. Buna rağmen, malikâne uzun süre boş kaldı. Ana bina ısıtılamaz durumdaydı; yan kanatlar ise koyun ağılı olarak kullanılıyordu.

Daha sonra, General *Max Reinhard Freiherr von Holzing*, Kaiser Wilhelm II'nin albayı ve yaveri olarak görev yaptığı dönemde ailesiyle birlikte Potsdam'da yaşıyordu. Ancak I. Dünya Savaşı'nın Almanya'nın yenilgisiyle sonuçlanacağı kesinleştiği zamanlarda, cephede görevli olan subay, eşinden koyun ağıllarını yaşanabilir hale getirmesini ve ana binayı tekrar kullanılabilir duruma getirmesini istedi. 1916 yılının sonunda aile malikâneye taşındı. At nalı şeklinde düzenlenmiş yapı kompleksinin en eski bölümü olan 'Trottschopf', eskiden şarap yapımında kullanılan açık bir salondur. Günümüzde bu bölüme 'Binicilik Alanı' deniyor. General, ünlü bir turnuva ve dresaj binicisiydi ve burada atlarını çalıştırıyordu. General'in damadı, arkeolog *Guido von Kaschnitz*, her zaman bu 17. yüzyıldan kalma salonun altında ilginç buluntular olabileceğini savunurdu. Ancak bugüne kadar kimse bu konuda bir kazı çalışması yapmadı.

² "Kaspar Hauser davası" hakkında bkz. Wassermann, Jakob, 1908. (Caspar Hauser oder Die Trägheit des Herzens, 6. Auflage. Stuttgart und Leipzig: Deutsche Verlagsanstalt) ve "Caspar Hauser oder Die Trägheit des Herzens". https://de.wikipedia.org/wiki/Caspar_Hauser_oder_Die_Tr%C3%A4gheit_des_Herzens (erişim tarihi: 06.02.2025)

Avlunun ortasında, dört heybetli ıhlamur ağacının çevrelediği bir çeşme yer alıyor. Bu çeşme suni taş kullanılarak yapılmış ve başında Nepomuk heykeli bulunuyor. Ancak ne çeşme ne de heykel gerçektir. Yine de bir yaz akşamı bu devasa ağaçların gölgesinde, sahte çeşmenin su sesi eşliğinde oturan birinin, bu yerin ruhundan ('genius loci') gelen gerçek huzur ve sükûnet hissini uzun süre içinde taşıyacağı kesindir.

Batıya yönelip eğimli taş merdivenin basamaklarını çıktığınızda, alt bahçeyi görebilirsiniz. Eskiden meyve ağaçlarının bulunduğu bu bahçe, günümüzde özenle bakılan çim alanlar ve güllerle bezenmiş bir haç şeklindeki düzenlemeyle donatılmıştır.

Bugünkü bahçe düzeni hem malikânenin sakinlerinin hem de ziyaretçilerin gözdesidir ve bu, malikânenin son sahibi *Adolf Max von Holzing*'in eseridir. O, bu mülkü zor bir dönemde devraldı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan göç yılları, kıtlık yılları ve yoksunluk dönemleri, malikâne ve çevresinde hep hissedildi. Bakım ve onarım için sürekli olarak geçici çözümler bulunması gerekiyordu. Daha sonraki yıllarda bazı şeyler kolaylaştı: yeni bir ekonomik yapı, yeni bir çatı, tüm binalar için yeni sıvalar yapıldı. Ancak mülkü işlevsel ve ailesi için sürdürülebilir tutma sorumluluğu, *Adolf Max von Holzing*'in yaşamı boyunca değişmeden kalan bir mücadeleydi.

Zaman içinde pek çok şey değişti. Barok döneme ait olan, destek duvarına yaslanmış iki küçük bahçe kulübesinin çatısı artık eski şeytani figürlerle süslenmiş kiremitlerle kaplı değil. Ayrıca, eskiden bu kulübelerde kışlayan kirpiler de artık burada barınmıyor. Ancak 'Pferdelaube' (At Barınağı) olarak bilinen bölümde, generalin bizzat yonttuğu, eski savaş atlarına ithaf edilen kabartma hâlâ görülebiliyor. Bu kabartma, onun sadık iki yoldaşına duyduğu minnetin bir simgesidir.

Alt bahçenin batı ucunda, bir atanın mezar anıtı bulunuyor: Carrara mermerinden yapılmış bir klasisizm tarzında urne (vazo), beş genç kestane ağacıyla çevrelenmiş. Bu mezar anıtının hikayesi, masallara yaraşır nitelikte: 200 yıl önce, *Baden Prensi Wilhelm-Ludwig*, bir kuyumcunun kızına âşık olur ve büyük dükün izniyle onunla evlenir. O prens, bu da zengin bir burjuva kadınıdır; mutlu evliliklerinde çok sayıda çocukları olur. Prens öldüğünde, dul eşi, asil 'Freifrau von Seldeneck' unvanını alır ve eşinin anısına Bollschweil'de bulunan bu mezar anıtını yaptırır.

General von Holzing'in eşi *Elsa Freiin von Seldeneck*, bu hikâyeden gelen bir soydan gelmektedir. Alt bahçenin tam ortasında ise bir nilüfer havuzu bulunmaktadır. Havuzun ortasında, eskiden fıskiye kasesini tutan gri, yıpranmış bir putto³ heykeli yer alıyordu, ancak bu heykel çoktan kırılmıştır. Marie-Luise von Kaschnitz, kardeşine 70. doğum günü hediyesi olarak bugün havuzda yer alan figürü, suyla oynayan bir putto çifti heykelini armağan etti. Bu hediyeyle eşlik eden bir de şiir yazdı ve bu şiir onun son eseri idi."

*Sanma ki şen bir çocuğum ben,
Aslında bir varlığım perilerden,
Parklarla akraba,
Ay ışığında oyunlar oynayan.
Görüyorum olup biteni:
Yaşlı ağaçlar ölüyor,
Ve yenileri yeni zamana uzanan
Havuzumda taze çocuklar şen,
Fıskiyem yükseliyor,
Ölümsüzlük ezgisini söylerken.
MLK*

³ "Putto" (çoğulu "putti"), İtalyanca kökenli bir kelimedir ve sanat terimi olarak, genellikle Avrupa Barok ve Rönesans sanatında sıkça görülen, küçük, tombul çocuk figürlerini tanımlamak için kullanılır. Bu figürler genellikle çıplak, kanatlı veya kanatsız olarak resmedilir ve mitolojik, dini veya dekoratif sahnelerde yer alır. "Putto" terimi, Yunan ve Roma mitolojisindeki Eros veya Cupid figürleriyle ilişkilendirilse de her zaman aşk veya romantizmle ilgili olmayabilir. Türkçede "putto" veya "putti" için genellikle doğrudan bir karşılık kullanılmaz; bu terim sanat tarihi literatüründe aynen kullanılır. Ancak, bu figürlere açıklayıcı olarak "kanatlı çocuk figürleri", "melek benzeri çocuklar" veya "barok süsleme figürleri" gibi ifadelerle atıfta bulunulabilir. Çoğu zaman, bağlama göre "melek" olarak da yorumlanabilir, ama bu her zaman doğru olmaz, çünkü puttolar melekten ziyade dekoratif veya mitolojik bir unsurdur. "Putto" terimi, Türkçede bazen sadece bağlamına göre "çocuk figürü" olarak tanımlanabilir. Bkz. "Putto". <https://de.wikipedia.org/wiki/Putto> (erişim tarihi: 06.02.2025) Ç.N.

Guido ve Marie Luise Kaschnitz'in Bollschweil'deki mezar taşı

(Foto: AOÖ)

Kaynaklar

Medela Pharma Verlag GmbH. (1989, Mayıs). Zwischen Putten und Rosen – ein Hauch von Geschichte.
Regio Magazin, 6(5), 5–8. Otto-Lilienthal-Str. 3 - 7835 Tenningen.